

32.000 Kč. Rekursu jest přiznati oprávnění. Podle obsahu žaloby a žalobní žádosti nejde o zajištění pohledávky, ježto pohledávka 32.000 Kč jest již zajištěna, nejde ani o zástavní právo, jež má býti pro ni zřízeno, nýbrž jde o přechod zástavního práva vtěleného již pro firmu K. na žalobce, tudíž o převod knihovně zajištěné pohledávky s firmy K. na žalobce a předmětem sporu jest, by žalovaná jako vlastnice zavazené nemovitosti dala svolení ku převodu. Nelze tu tedy použiti § 57 j. n., nýbrž § 56, druhý odstavec, j. n. Vzhledem k tomu, že žalobce ocenil předmět sporu na 5.000 Kč, jest příslušný prvý soud (§ 49, prvý odstavec, j. n.).

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Podle § 45 třetí dílčí novely jest v případě, že ustupující právo jest právem zástavním, ku postoupení přednosti vkladem nebo záznamem zapotřebí kromě přivolení ustupujícího a předstupujícího oprávněného i přivolení vlastníka. Jest to důsledek ustanovení § 469 obč. zák. v úpravě § 33 třetí dílčí novely, že, pokud dluh z veřejné knihy není vymazán, může vlastník statku za podmínek tam uvedených převést zástavní právo na novou pohledávku, nepřevyšující zástavní pohledávku již zapsanou. Jen udělení tohoto přivolení jest předmětem sporu, nikoli zajištění pohledávky nebo zástavní právo, najmě ani podpisem prohlášení ze dne 12. prosince 1930 v opisu předloženého nemá žalovaná potvrditi nic jiného, než že se knihovní jednání tam naznačená pokud se týče postupy přednosti tam uvedené dějí za jejího souhlasu. Žalobkyně nežádá podpis dluhopisu opatřeného doložkou, podle níž žalovaná svoluje, by bylo na její nemovitosti vloženo zástavní právo pro pohledávku žalobkyně, jak tomu bylo v případě zdejšího rozhodnutí uveřejněného ve sb. n. s. pod čís. 8590, a dovolací rekurentka se proto neprávem odvolává na toto rozhodnutí.

Čís. 11087.

Společenstva (družstva) podle zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.

Jednacím řádem družstva, jenž měl podle stanov obsahovati jen bližší předpisy o činnosti dozorčí rady a představenstva, nemůže býti předbíháno usnesení valné hromady ve věcech, jež jsou stanovami vyhrazeny jen usnášení se valné hromady.

Ukládaly-li stanovy družstva představenstvu, by navrhlo vyloučení člena, poškozují-li družstvo, a bylo-li valné hromadě vyhrazeno, by se usnášela o vyloučení členů, nelze míti za to, že člen, jenž nedostál své povinnosti, uložené mu stanovami, m u s e l býti vyloučen z družstva. Nevyloučilo-li družstvo provinivšího se člena, nepozbývá práva, by se na něm nedomáhalo náhrady škody, ježto nedostál své povinnosti uložené mu stanovami.

Újmou na jmění (§ 1293 obč. zák.) není jen zmenšení jmění, jež tu již jest, nýbrž i znemožnění jeho pravidelného vzrůstu, i když nejde přímo o zisk.

Byl-li člen družstva podle stanov povinen dodávati družstvu zboží k dalšímu zpeněžení a platiti příslušnou kvotu režijních nákladů, způsobil, neučiniv tak, družstvu škodu, není-li vyloučeno, že by se byl po srážce kvoty tohoto příspěvku, vyplývající po úhradě skutečných výloh spojených s prodejem zboží jím dodaného, vyskytl přebytek, jenž by rozmnožil rezervní fond družstva.

(Rozh. ze dne 16. října 1931, Rv I 1596/30.)

Žalovaný, řezník, byl členem žalujícího družstva pro zpeněžení koží. Podle § 6 bod d) stanov žalujícího družstva byl každý člen družstva povinen odváděti družstvu kůže ke zpeněžení. Podle § 8 bod 3. pozbyvalo se členství v družstvu, byl-li člen usnesením valné hromady vyloučen; představenstvo mělo navrhnouti vyloučení člena mimo jiné i tehdy, poškozoval-li družstvo. Podle bodu 1. jednacího řádu družstva byli všichni členové družstva osobně zodpovědni za přesné splnění povinností uložených jim jednacím řádem; každý člen byl povinen odváděti družstvu kůže z poraženého dobytka a další zařízení družstva co nejúčinněji podporovati, jinak musel by býti z družstva vyloučen. Žalovaný odváděl družstvu jen malou část koží z porážky, větší část zpeněžil jinak. Žalobu, již se domáhalo družstvo na něm náhrady škody 4.000 Kč, o b a n i ž š í s o u d y zamítly v podstatě proto, že si žalující družstvo zavinilo škodu především samo, ježto opomenulo vyloučiti včas žalovaného z členství v družstvu.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by po případném dalším jednání znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolání nelze sice přisvědčiti v tom, že jest rozsudek odvolacího soudu zmatečný, poněvadž prý nemůže býti bezpečně přezkoumán (§ 477 čís. 9 a 503 čís. 1 c. ř. s.). Odvolací soud dovozuje zřejmě a jasně z § 8 odstavec 3 stanov a z prvního bodu jednacího řádu, že člen, jenž porušil svou statutární povinnost, dodávati družstvu kůže ke zpeněžení (§ 6 d) stanov), m u s í býti ze společenstva vyloučen, a dodává, že právě z výrazů »hat« a »muss« (§ 8 odst. 3 stanov a bod 1 jednacího řádu) vyplývá, že jde o předpis povahy donucující, nikoli jen dispoitivní. Lze tedy rozsudek odvolacího soudu i v této části bezpečně přezkoumati. Jest však dovolání dáti za pravdu v tom, že uvedený právě právní názor odvolacího soudu nemá opory ani ve stanovách ani v zákoně. Jest sice pravda, že § 8 odstavec třetí stanov ukládá představenstvu, aby navrhlo vyloučení člena, poškozuje-li družstvo (»hat zu beantragen«), není však správné, že i valná hromada podle stanov v takovém případě musí člena skutečně vyloučiti. Podle § 32 bod 10

stanov jest vyhraženo valné hromadě, by se usnášela o vyloučení členů, a podle § 8 čís. 3 prvá věta pozbývá se členství, byl-li člen usnesením valné hromady vyloučen. Nikde se ve stanovách nepraví, že se valná hromada v určitých případech musí usnésti na vyloučení člena; stanovy ponechávají v té příčině valné hromadě volnou ruku. V jednacím řádě (bod 1) jest sice předpis, že člen, jenž nedostojí své povinnosti, odváděti kůže sdružení, musí býti ze společenstva vyloučen. Avšak jednací řád, o němž se podle § 23 stanov usnáší ve společné schůzi představenstvo a dozorčí rada, má obsahovati jen bližší předpisy o činnosti dozorčí rady a představenstva, pokud se týče jednotlivých jeho členů v určitých odvětvích společenstevního podniku, o úpravě vedení knih, pak obecné zásady o provozu družstva. Nemůže jím tedy býti nikterak předbíháno usnesení valné hromady ve věcech, jež jsou vyhraženy stanovami jen usnášení se valné hromady jako nejvyššího orgánu družstva (srovnej §§ 27. 33 a 34 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. a § 32 bod 10 stanov). Představenstvu a dozorčí radě ukládá § 8 bod 3 stanov za povinnost, aby vyloučení člena z uvedených tam důvodů navrhli, kdežto valné hromadě přísluší právo, by o tomto návrhu rozhodla. Odvolací soud, vysloviv názor, že člen, jenž nedostojí své povinnosti, dodávati družstvu kůže ke zpeněžení (§ 6 d) stanov), m u s í býti ze společenstva vyloučen, posoudil věc nesprávně po právní stránce a v rozporu se stanovami. Ale pak jest nesprávný i závěr, že stanovy mají na porušení uvedené právě povinnosti člena jen určitou sankci, totiž jeho vyloučení z družstva.

Jest se tedy obíratí otázkou, zda družstvu z jednání žalovaného vzešla vůbec škoda a, pakli ano, jak dalece lze přičítati žalovanému zavinění a je-li toto zavinění v příčinné souvislosti se škodou. Prvý soud, zjistiv podle výpovědi svědka K-a ve spojení s bilancí za rok 1928, že bilance z posledních tří let nevykazují ztráty a že přebytky přešly do rezervního fondu, dospěl k závěru, přihlížeje také k § 35 stanov, podle něhož činnost družstva nesměruje k docílení zisku, nýbrž že družstvo jest činné jen proti náhradě režijních nákladů, že společenstvo mohlo své roční režijní náklady krýti beze ztrát, aniž musilo sáhnouti na rezervní fond, že tedy neutrpělo škodu. Ušlý zisk nemůže prý ve smyslu tohoto ustanovení (patrně § 35 stanov) vůbec uplatňovati. Odvolací soud, vycházeje z uvedeného již mylného právního názoru, připustil jen obecně, že opomenutí povinného dodávání koží družstvu ke zpeněžení ve smyslu § 6 d) stanov jest zřejmým poškozováním družstva, že si však společenstvo škodu v první řadě zavinilo samo, nevyloučivši včas žalovaného z družstva, jak prý bylo podle stanov a jednacího řádu povinno. Rozcházejí se tedy oba nižší soudy potud, že procesní soud jakoukoli škodu vůbec vylučuje, odvolací soud ji sice připouští, ale činí za ni zodpovědné v první řadě družstvo, poněvadž žalovaného včas z družstva nevyloučilo, jak k tomu bylo povinno. Bylo již vyloženo, že tuto povinnost stanovy družstvu neukládají, nýbrž že závisí na volném jeho uvážení, zda chce člena vyloučiti. Družstvo může míti zájem na tom, aby člen zůstal v družstvu a nemusí ihned dokročiti nejkrajnějším prostřed-

kem, vyloučením, neplní-li své povinnosti. Tím však nepozbývá práva, by se podle obecných zásad nedomáhalo náhrady škody na členu své povinnosti řádně neplnivším, pokud by jeho jednáním neb opomenutím škodu skutečně utrpělo, pakli ovšem pro tento případ není ve stanovách zvláštní odchylné ustanovení. Stanovy žalujícího družstva takového předpisu nemají. Škodou jest podle § 1293 obč. zák. každá újma, jež byla někomu způsobena na jmění, na právech anebo na jeho osobě. Újmou na jmění není jen zmenšení jmění, jež tu již jest, nýbrž i znemožnění jeho pravidelného vzrůstu, i když nejde přímo o zisk. Byl-li žalovaný podle stanov povinen dodávati žalujícímu společenstvu kůže ke zpeněžení a platiti příslušnou kvotu režijních nákladů, a neučinil-li tak, připravil družstvo o tento režijní příspěvek, jenž nemusí býti v přímém poměru s náklady na odprodej koží, jež měl žalovaný dodati. Není vyloučeno, že se zařízení ke zpeněžení koží (na př. skladiště, prodejní místnosti, personál atd.) podstatně nemění a vyžadují téhož nákladu, ať již se odprodává větší nebo menší množství koží. Kdyby tedy byl žalovaný řádně dostal svým povinnostem a platil pravidelné příspěvky na režii, není vyloučeno, že by se byl po srážce kvoty tohoto příspěvku, vyplývající po úhradě skutečných výloh prodeje jeho koží, vyskytl přebytek, jenž by rozmnožil rezervní fond družstva, který jest přece také jeho jměním. Tento úbytek by pak tvořil újmu na jmění družstva, jeho škodu (§ 1293 obč. zák.), již žalovaný nesplněním své statutární povinnosti družstvu způsobil (§ 1295 obč. zák.). Nezáleží na tom, zda družstvo vystačilo i bez příspěvku žalovaného s pohotovými prostředky ke krytí režijních výloh, jak první soud míní, nýbrž rozhodné jest, zda neutrpělo ztrátu tím, že žalovaný kůže nedodával a režijní příspěvek neplatil. Řečené okolnosti nevzaly nižší soudy, vycházejíce z odchylného právního názoru, na přetřes a neučinily v té příčině zjištění, takže dovolací soud nemá potřebný skutkový podklad, aby ve věci mohl ihned rozhodnouti. Proto nezbylo, než aby rozsudky obou nižších soudů byly zrušeny a věc vrácena soudu procesnímu, by po případném dalším jednání znovu rozhodl (§§ 496 čis. 3 a 513 c. ř. s.). Na tomto soudě bude zejména, aby podle § 182 c. ř. s. působil k tomu, by náležitě bylo vysvětleno, v čem záležela režie žalujícího družstva, na niž byli členové povinni přispívati, zda nedodávání koží žalovaným mělo v zápětí její zmenšení, či zda tím nedoznala podstatné změny, a jak by se byl utvářil v obou případech za sporná léta rozdíl mezi příjmem na režijních příspěvcích, kdyby byl žalovaný podle své povinnosti dodával ročně průměrně rozsahu jeho živnosti odpovídající množství koží.

Čís. 11088.

Šeky (zákon ze dne 3. dubna 1906, čis. 84 ř. zák.).

Platnosti podpisu šekovníka není na závalu, že předtiskující razítko jeho firmy přesahovalo rozměr šeku, takže chybělo několik písmen.

(Rozh. ze dne 16. října 1931, Rv I 1585/31.)